

ZAŠTITITE PRIVATNOST NA FACEBOOKU

Saznajte o opasnostima kojima se izlažete prilikom postavljanja osobnih podataka i sadržaja na najpopularniju društvenu mrežu te kako podesiti svoj profil na Fejsu tako da čuva privatnost

CARNet

HRVATSKA AKADEMSKA I ISTRAŽIVAČKA MREŽA
CROATIAN ACADEMIC AND RESEARCH NETWORK

Nacionalni
CERT+

Ovaj dokument je vlasništvo CARNeta (Nacionalnog CERT-a). Namijenjen je za javnu objavu, njime se može svatko koristiti, na njega se pozivati, ali samo u izvornom obliku, bez ikakvih izmjena, uz obavezno navođenje izvora podataka. Korištenje ovog dokumenta protivno gornjim navodima, povreda je autorskih prava CARNeta, sukladno Zakonu o autorskim pravima. Počinitelj takve aktivnosti podliježe kazenoj odgovornosti koja je regulirana Kaznenim zakonom RH.

UVOD

Čovjekova želja za druženjem pronalazi uvijek nove načine interakcije koji, u sprezi s brzim razvojem novih tehnologija, definiraju društvenost na posve novi način. Facebook je najpopularnija društvena mreža i trenutno broji više od pola milijarde korisnika. Autori Facebooka kažu da je njihova misija učiniti svijet otvorenijim i povezanijim te su na početku razvoja mreže brigu vodili isključivo o rastu broja korisnika, zanemarujući pritom sigurnosne aspekte. S rastom mreže, njezini korisnici dijele podatke s drugim stranama, pri čemu nisu svjesni da one uopće postoje te ne vode računa koliko i koje informacije zaista žele podijeliti sa drugima.

RIZICI

Dio informacija koje postavljamo na svoje profile na Fejsu, zlonamjernici ili kriminalne skupine, mogu zloupotrijebiti. Neke od mogućih zlouporaba su:

- uzrokovanje štete ugledu osobe
- zastrašivanje (tzv. cyber-bullying)
- ucjenjivanje
- prepoznavanje pomoću lica (iz fotografija) radi nanošenja fizičke boli
- krađa potpomognuta informacijama prikupljenih s mreže
- krađa identiteta
- lažno predstavljanje
- uhođenje (uključujući industrijsku špijunažu)

4

Većina zlouporaba cilja na nanošenje financijske štete korisniku Fejsa, a izvodi se prikupljanjem i/ili obradom povjerljivih podataka. Ti podaci mogu direktno ili indirektno poslužiti za krađu identiteta. Obično je riječ o stjecanju bankovnih podataka (PayPal), ali i neki drugi podaci mogu poslužiti za druge oblike krađa. Tipični podaci koji mogu poslužiti za navedenu vrstu zlouporabe su **datum i mjesto rođenja** preko kojih se može doći do JMBG-a i OIB-a te **majčino djevojačko prezime** (ili neki drugi podatak koji je rješenje sigurnosnog pitanja u slučaju izgubljene lozinke kod npr. vaše elektroničke pošte). Za krađe poput provale u kuću, kradljivcima mogu poslužiti podaci poput **kućne adrese**, ostavljanja **statusa o dužim putovanjima**, godišnjim odmorima ili sl. Općenito rizično je na mrežu postavljati našu trenutnu **lokaciju**.

Također, pripazite kod objave **imena vaše djece** jer njihova imena zlonamjericima mogu olakšati krađu identiteta. Česti su slučajevi **cyber-bullyinga** te je za roditelje važno ne samo da budu dobro upoznati što njihova djeca rade na Fejsu, nego da budu

i dio mreže. Važno je imati na umu da je djeci društvena mreža mnogo bitniji dio života nego roditeljima. Djeca su osjetljiva i mogu postati metom javnog zadirkivanja, što je za njih bolno i može izmaknuti kontroli. Stoga cyber-bullying nažalost, može imati najteže posljedice, poput samoubojstva.

Pošto je Fejs postao i dio naše kulture, ne smijemo zaboraviti ni na aspekt **uzornog ponašanja** na mreži. Mnogi su ostali bez posla zbog neprimjerenih fotografija ili komentara o poslu koje je nažalost po njih pronašao njihov šef te ih očito nije „lajkao“. Ako zaposlenik objavi na Facebooku neke osjetljive podatke o svojoj tvrtki, tada je moguće naštetiti i njezinom poslovanju i ugledu. Bilo je i slučajeva nepriznavanja osiguranja jer je osiguravajuće društvo preko Fejsa saznalo o opasnim hobijima kojima se njezini osiguranici bave.

Poseban problem su i **lažni profili** kojih postoji velik broj. Zlonamjernici mogu otvoriti lažni profil neke poznate ličnosti i dodati veliki broj prijatelja kojima onda imaju uvid u povjerljive podatke. Ako uspiju oteti neki korisnički račun na Fejsu, mogu se lažno predstaviti prijateljima te od njih pokušati izvući podatke.

6

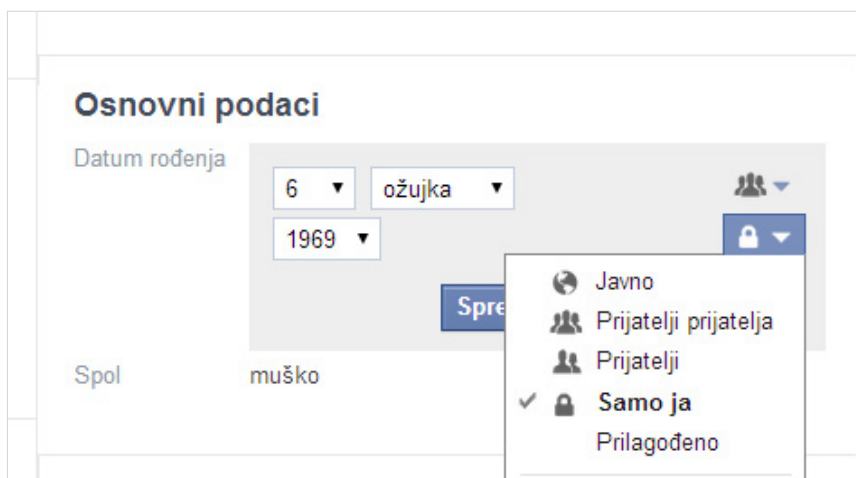
Vrlo je rizično ostavljati bilo kakve **kontakt informacije** na profilu jer iste mogu zlouporabiti zlonamjerni korisnici ili malver poput trojanskog konja koji je zarazio računalo nekog od prijatelja. Što se prijatelja tiče, važno je paziti **koga dodajemo za prijatelja**, posebno zbog činjenice da naša privatnost ovisi i o njima. Sadržaj koji npr. postavljamo na prijateljev „Wall“ odgovara njegovim postavkama privatnosti, a ne našim! Isti je slučaj i sa **aplikacijama** koje koristimo te koje često (iako protivno pravilima korištenja mreže) koriste i predaju naše informacije drugim stranim koji ih koriste za oglašavanje. Kako bismo to kontrolirali, potrebno je pravilno podesiti naše postavke privatnosti o čemu više u sljedećem poglavlju.

KAKO PODESITI FEJS

U velikoj mjeri, sami možemo kontrolirati privatnost svojih podataka putem postavki koje koristimo. Pravila privatnosti koje definira Facebook, određuju da su ime, prezime i fotografija uz profil („Profile picture“), uvijek javno dostupni. Također je zabranjeno trećim stranama koristiti prikupljene podatke u neku njihovu svrhu. Iako su u posljednje vrijeme, uvedena mnoga poboljšanja i dodatci namijenjeni očuvanju privatnosti, Facebook teško može imati potpunu kontrolu nad svim svojim podacima.

UREĐIVANJE PROFILA

Za uklanjanje datuma rođenja potrebno je kliknuti na gumb **Nadopuni informacije** na profilu (naslovnoj slici) i pod **Kontakt i osnovne informacije** za datum rođenja u padajućim izbornicima (na desnoj strani) odabrati „Samo ja“ (prikazano lokotom):

Na istom mjestu se može podesiti tko ima uvid u listu naših prijatelja. Inicijalno Fejs čini listu naših prijatelja javno dostupnom (Public). Kako bi to promijenili, potrebno je otići pod „**Obitelj i odnosi**“ (niže). Tamo su navedeni naši prijatelji, a klikom na gumb s penkalom pa na „**Uredi privatnost**“, dolazimo do mjesta gdje definiramo tko vidi listu naših prijatelja. Najbolje je odabrati opciju „**Prijatelji**“.

8

Ovdje je još važno napomenuti da Fejs, na isti način, nudi kontrolu nad objavom svake pojedine informacije. Stoga preporučujemo ograničavanje objave samo na prijatelje (ili barem na prijatelje od prijatelja) sljedećih informacija:

- **kontakt informacija**
- **prebivališta**
- **mjesta rođenja**
- **informacija o zaposlenju**
- **informacija o školovanju**

POSTAVKE KORISNIČKOG RAČUNA

Unutar postavki (iz glavnog izbornika), pod karticom **Općenito** nalazi se popis mreža u koje ste učlanjeni (npr. Croatia, Zagreb itd.). Mreže imaju određen pristup vašim podacima, tako da je poželjno ne biti član niti jedne. Pod karticom **Oglasi** su postavke koje određuju dijele li se podaci o vašim aktivnostima vezanima uz reklame s prijateljima. Preporučujemo isključivanje sljedeće

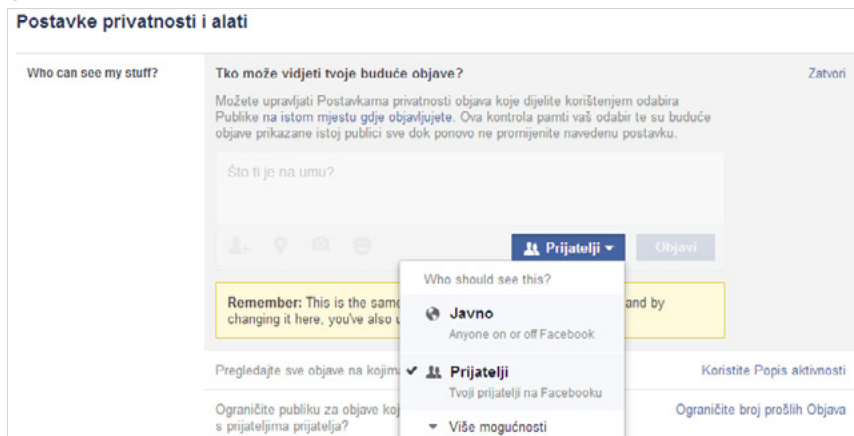
mogućnosti, odnosno (nakon klika na gumb „**Uredi**“ s desne strane):

- pod „**Ads with my social actions**“ i postaviti „**Include my social actions with ads for**“ na „**Nitko**“

Što se tiče opcija vezanih uz aplikacije (kartica **Aplikacije**), poželjno je zasebno za svaku aplikaciju proučiti koje informacije izlaže drugima. Fejs nudi mogućnost promjene postavki pojedinačno za svaku aplikaciju, odnosno igru.

POSTAVKE PRIVATNOSTI

Pod karticom **Privatnost** (također u postavkama pod glavnim izbornikom), dobijemo sljedeću stranicu (slika prikazuje samo gornji dio):

9

Za prvu postavku „**Tko može vidjeti tvoje buduće objave?**“, bitno je koristiti istu postavku kao na slici, odnosno postavku „**Prijatelji**“. Korištenjem navedene opcije, sve promjene statusa i sve postavljene fotografije, bit će inicijalno vidljive samo vašim prijateljima (ukoliko se izričito ne definira drugačije prilikom postavljanja samog sadržaja).

Na istom mjestu (niže) je preporučljivo urediti ostale opcije tako da budu u skladu sa slikom:

Who can contact me?	Tko Vam može poslati zahtjev za prijateljstvo?	Svi	Uredi
	Kakvo filtriranje ponuka želim u svome Inboxu?	Osnovno filtriranje	Uredi
Tko me može tražiti?	Tko te može pronaći korištenjem e-mail adrese koju ste objavili?	Prijatelji	Uredi
	Tko vas može pronaći korištenjem broja telefona koji ste objavili?	Prijatelji	Uredi
	Želite li da drugi pretraživači pretražuju vašu vremensku crtu?	Ne	Uredi

Ovdje je važno još napomenuti da, kao što je vidljivo, ovakve postavke omogućuju da nam nepoznati ljudi šalju poruke i zahtjeve za prijateljstvom. S time treba biti vrlo oprezan!

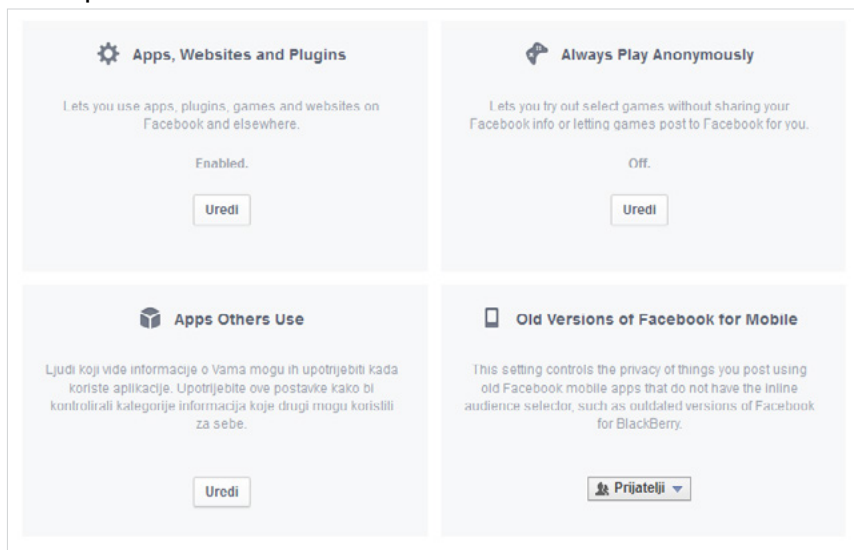
Pod karticom „**Postavke vremenske crte i označavanja**“ preporučljivo je namjestiti da samo naši prijatelji mogu objavljivati sadržaj na vremenskoj crti profila (opcija na vrhu):

10

Postavke vremenske crte i označavanja			
Tko sve može dodavati objave na moju vremensku crtu?	Tko može objaviti na tvojoj vremenskoj crti?	Prijatelji	Uredi
	Pregledavanje objava na kojima vas prijatelji označe prije nego što se pojave na vašoj vremenskoj crti?	Uključeno	Uredi
Tko sve može vidjeti objave na mojoj vremenskoj crti?	Pogledajte što drugi vide na tvojoj vremenskoj crti	Pogledaj kao	
	Tko može vidjeti objave u kojima ste označeni na tvojoj vremenskoj crti?	Prijatelji prijatelja	Uredi
	Tko može vidjeti ostale objave na tvojoj vremenskoj crti?	Prijatelji prijatelja	Uredi
Kako mogu upravljati oznakama koje drugi postavljaju te prijedlozima za oznake?	Pregledavanje oznaka koje ljudi stavljaju na tvoje objave prije nego li se oznake pojave na Facebooku?	Uključeno	Uredi
	Kome želite omogućiti da vidi objave u kojima ste označeni, ako to još ne mogu?	Prijatelji	Uredi

Na istoj stranici (pogledati sliku iznad), također je korisno **uključiti** opcije pregledavanja objava i oznaka, koje dovode do toga da fotografije na kojoj nas prijatelji označuju, moraju dobiti našu suglasnost kako bi bile objavljene. U tom slučaju, kad naš prijatelj objavi fotografiju na kojoj nas „taga“ (ili nas „taga“ u svojem statusu), Fejs nas o tome posebno obavijesti.

Pod karticom „**Aplikacije**“ navedeno je kako aplikacije imaju pristup svim našim informacijama koje smo označili da budu javno dostupne.

11

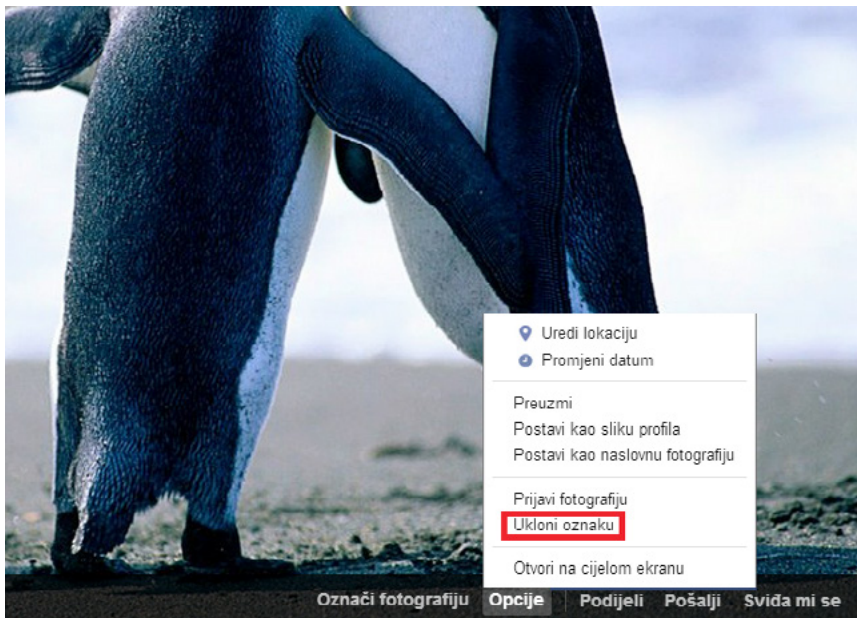
Ponudene su postavke:

- „**Apps, Websites and Plugins**“ – ovdje je moguće potpuno onemogućiti Facebook platformu, to znači da se Facebook korisnički račun više ne može koristiti za pristup drugim web stranicama
- „**Apps Others Use**“ – preporuča se ograničiti korištenje informacija navedenih na str. 6.
- „**Always Play Anonymously**“ – omogućuje skrivanje aktivnosti unutar Facebook igara (preporuka uključiti)
- „**Old Versions of Facebook for Mobile**“ – ovdje je preporučljivo limitirati dostupnost naših informacija za objave putem starijih mobilnih aplikacija!

UKLANJANJE OZNAKA S FOTOGRAFIJA

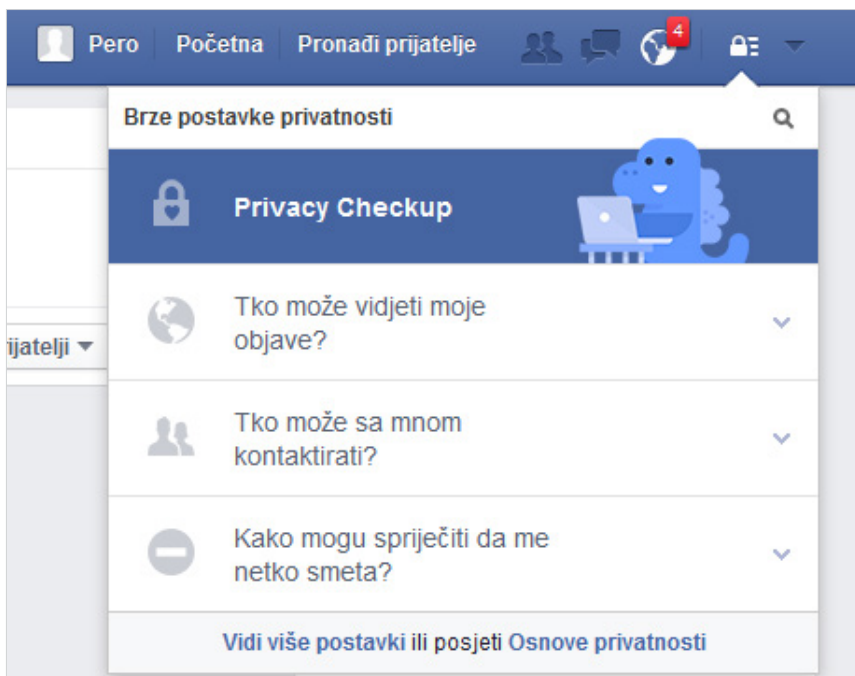
Fejs nudi poseban sustav za uklanjanje oznaka s fotografija na kojima smo označeni. To je nužno ako nas neki od korisnika mreže označi na fotografiji nepoćudnog sadržaja (ako nas npr. želi osramotiti, vrijeđati itd.), krivotvorini i sl. Ili jednostavno, ukoliko ne želimo biti označeni na nekoj fotografiji koja nam se ne sviđa. Za to postoji gumb „**Prijavi/Ukloni oznaku**“ ispod postavljene fotografije koja nas označava. To, na primjer, izgleda ovako:

12

BRZE POSTAVKE PRIVATNOSTI

Krajem 2014. Facebook je uveo opciju jednostavne provjere postavki privatnosti, tzv. **Privacy checkup (Provjera privatnosti)** koja nam na jednostavan način omogućuje provjeru najvažnijih postavki. Opcija je dostupna putem gumba na glavnoj traci sučelja:

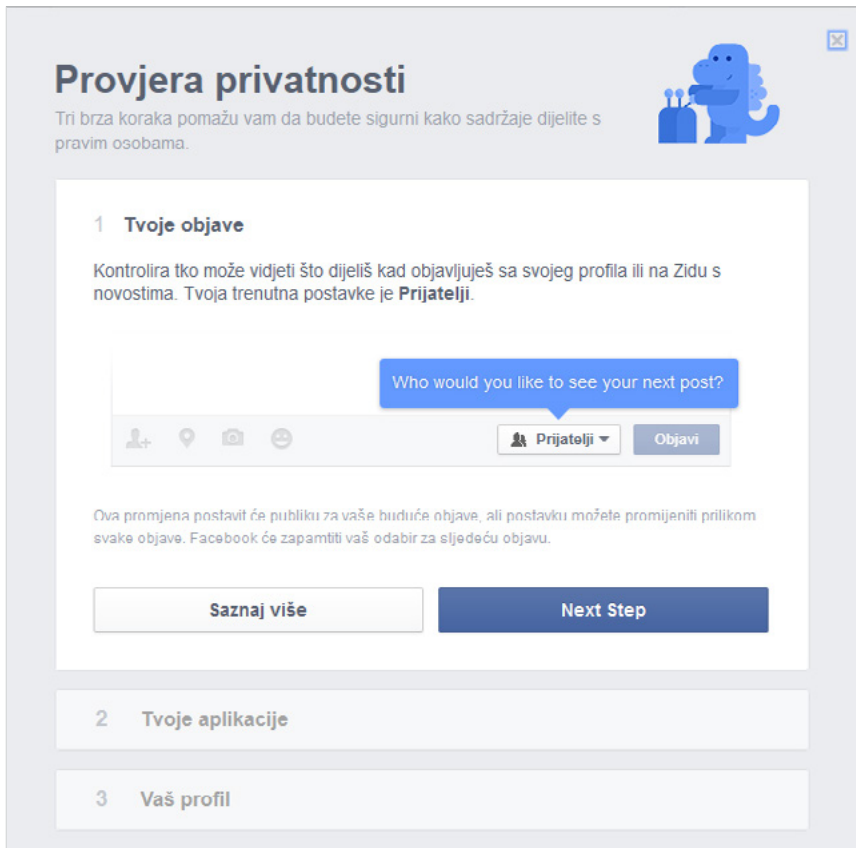
13

Prvi korak provjere postavki (slika na sljedećoj stranici) je kontrola s kim sve dijelimo naše objave. U drugom koraku možemo provjeriti putem kojih sve aplikacija smo prijavljeni na Fejs, vidljivost korištenja aplikacija, a možemo i obrisati aplikacije koje više ne želimo koristiti. Treći korak omogućuje provjeru dostupnosti pojedinih informacija s našeg profila poput zaposlenja, edukacije i grada u kojem trenutno živimo.

U istom izborniku (slika iznad) ispod nalaze se dodatne tri opcije:

- „**Tko može vidjeti moje objave?**“ – ovdje je moguće definirati tko vidi buduće objave (postove), otići na stranicu na kojoj imamo uvid u objave (i fotografije) na kojima smo označeni („tagged“) ili pogledati kako izgleda naš profil dok ga gleda neka specifična osoba
- „**Tko može sa mnom kontaktirati?**“ – ovdje je moguće postaviti tko nam smije poslati privatnu poruku ili zahtjev za prijateljstvom
- „**Kako mogu spriječiti da me netko smeta?**“ – omogućuje da neku osobu blokiramo (onemogućimo joj razgovor s nama i čitanje naših objava)

14

The screenshot shows the Facebook privacy check interface. At the top, it says "Provjera privatnosti" (Privacy check) with a blue dinosaur icon. Below that, it states "Tri brza koraka pomažu vam da budete sigurni kako sadržaje dijelite s pravim osobama." (Three quick steps help you be sure you're sharing content with the right people). The first step is "1 Tvoje objave" (Your posts). The text explains: "Kontrolira tko može vidjeti što dijeliš kad objavljuješ sa svojeg profila ili na Zidu s novostima. Tvoja trenutna postavke je **Prijatelji**." (Checks who can see what you share when you post from your profile or on News Feed. Your current settings are **Friends**). Below this is a preview of the post settings, showing a blue box that says "Who would you like to see your next post?" and a dropdown menu set to "Prijatelji" (Friends) with an "Objavi" (Post) button. A note below the preview says: "Ova promjena postavki će publiku za vaše buduće objave, ali postavku možete promijeniti prilikom svake objave. Facebook će zapamtiti vaš odabir za sljedeću objavu." (This change will affect the audience for your future posts, but you can change the setting for each post. Facebook will remember your choice for the next post). At the bottom of the first step are two buttons: "Sznaj više" (Learn more) and "Next Step". The second step is "2 Tvoje aplikacije" (Your apps) and the third is "3 Vaš profil" (Your profile).

TABLICA USPOREDBE

POSTAVKI

Tablica ispod nudi usporedbu inicijalnih postavki na Fejsu, odnosno onih postavki koje su aktivirane ako „ništa ne diramo“, s postavkama koje su preporučene u ovoj brošuri:

Sadržaj	Kome je dostupan sadržaj (inicijalne postavke)	Kome je dostupan sadržaj (preporučene postavke)
Ime i prezime	svi	svi
Slika profila	svi	svi
Rođendan	prijatelji od prijatelja	nitko (mi)
Poruke na Wall-u	prijatelji od prijatelja	prijatelji
Veze	svi	prijatelji
Dodatne informacije sa profila prijatelji	svi	
Sadržaj na kojem smo „tagani“	svi	prijatelji
Lista prijatelja	svi	prijatelji
Školovanje i posao	svi	prijatelji
Prebivalište i rodno mjesto	svi	nitko (mi)
Aktivnosti (Like...)	svi	prijatelji

